

Maandag 30 augustus 1915 – ochtendeditie

Parijs, 29 augustus. Ambtelijk communiqué van gisteravond 11 uur:

De Duitse loopgraven zijn met buitengewoon veel uitwerking beschoten in de buurt van Nieuwpoort, Het Sas, ten noorden van Atrecht en ten oosten van de weg naar Rijsel.

Uit België.

In België hebben, volgens een bericht in de Vossische Zeitung, verscheidene grote glasfabrieken het bedrijf hervat. De vraag naar vensterglas is sterk toegenomen, de voorraden zijn uitgeput, en het verkrijgen van grondstoffen is thans makkelijker.

Duitse oorlogsliteratuur over België.

Brussel, 24 augustus.

Van heel ander soort dan het dagboek van dr. Risse, in mijn vorig artikel besproken, is het werkje waar ik het nu over wil hebben: An der Spitze meiner Kompagnie, drie Monate Kriegserlebnisse, door Paul Oskar Höcker, Hauptmann der Landwehr.

Höcker is een roman- en toneelschrijver, die in Duitsland op de voorgrond treedt en wiens letterkundige verdiensten nogal verschillend beoordeeld worden, maar dat komt er voor mijn doel eigenlijk niet op aan, waar het mij in deze overzichten meer te doen is om het zakelijke uit de besproken werken, en dan nog voornamelijk wat België betreft, naar voren te doen komen. Dat uit het gehele boekje een zeer zelfgenoegzame toon spreekt en het titelblad met het portret van de schrijver in veldtenuie is gesierd, kan ons dan ook koud laten.

Höcker heeft er geen gras over laten groeien. Bij het begin van de oorlog als kapitein aan het hoofd van zijn compagnie uitgetrokken, was hij tot half november in België en Noord-Frankrijk in velddienst, werd begin december bij de staf van de Kommandantur te Rijsel geplaatst en greep daar onmiddellijk naar de pen, zodat zijn boek het jaartal 1914 nog kon dragen; zo ik mij niet vergis een record!

Schrijver maakte deel uit van de troepen, welke terstond na de mobilisatie naar België gedirigeerd werden; de route ging van Aken over Moresnet en Thimister naar Visé, waar de troepen de Maas overtrokken. Höcker blijft dan met zijn troepen enige weken in Limburg, voornamelijk te Tongeren en Hasselt, om allerlei bewakingsdiensten te verrichten: dan bereiken zij einde augustus langs Leuven, Tervuren en Halle Henegouwen en Bergen, waar de Engelsen reeds na hevige gevechten, waarover Risse ons vertelde, hun loopgraven aan het kanaal hadden verlaten.

In het kort: een nogal aardig boekje, dat echter voor de kennis van de oorlog in België maar heel weinig nieuws oplevert.

27 augustus.

Naast de dagboeken en geschiedenissen, geschreven door deelnemers aan de oorlog in België, welke ik in mijn vorige brieven besproken heb, vinden wij nog een paar boeken van schrijvers, die als ooggetuigen de strijd meemaakten.

Onder dezen verdient in de eerste plaats te worden genoemd Heinrich Binder, die, als correspondent van het Berliner Tageblatt enige maanden op het westelijk oorlogsterrein rondzwierf en daarover een boek schreef: Mit dem Hauptquartier nach Westen.

Binder is in de gelegenheid geweest veel te zien en mee te maken, en geeft een levendig, zeer goed geschreven verhaal, dat dikwijls

vergezeld gaat van oorspronkelijke documenten en verlucht is met vele onuitgegeven afbeeldingen naar foto's.

In de eerste hoofdstukken wordt een overzicht gegeven van de voorgeschiedenis van de oorlog, het leven in het grote hoofdkwartier geschilderd, verhaald wat het leger van de kroonprins bij Longwy en verder in Lotharingen verrichtte: de andere hoofdstukken hebben op België betrekking en voeren ons naar de voornaamste slagvelden: Luik, het Maasdal met Namen, Dinant en Andenne, Antwerpen met Mechelen, Lier en Elewijt, Leuven, Brussel, het IJzergebied en de zee kust.

Luik, dat sedert twee weken in Duitse handen was, vertoonde nog al de levendigheid van een stad, welke een middelpunt vormt in een pas veroverd gebied, maar de omgeving, met name Battice en Herve, waarvan de schrijver een uitgebreide beschrijving geeft, vertoonden de sporen van gruwelijke verwoesting. Bijzonder interessant is in dit gedeelte het rapport van generaal Leman over de verdediging van het fort Loncin, dat hier in zijn geheel en, zo ik mij niet vergis, voor het eerst wordt afgedrukt. In slechts enkele bladzijden van aangrijpende eenvoud schetst de generaal het verschrikkelijk, heldhaftig gedragen lijden, dat de bezetting doormaakte, toen vier dagen lang de Duitse artillerie het fort in elkaar schoot. Men weet hoe tenslotte de generaal, terwijl de Duitse soldaten over de puinen heen het fort binnendrongen, bedwelmd door de gassen der zware projectielen, het bewustzijn verloor. "Toen ik weer tot mij zelf kwam – vervolgt generaal Leman zijn verhaal – lag ik te midden van mijn geleiders, die mij probeerden te helpen, maar in de kring van de mijnen stond een Duits kapitein, die mij een beker water te drinken gaf. Toen was het zowat half zeven 's avonds (naar ik later vernomen heb); ik werd in een ziekenwagen gelegd en naar Luik gebracht. Ik was gevangene zonder mij te hebben overgegeven. Ik heb later gehoord, dat het fort Loncin zowat om 4 u 20 's namiddags (van 15

augustus- in de lucht was gevlogen, juist op het ogenblik toen ik door een rookwolk in de galerij op de grond werd geworpen. Dat Duitse pioniers bevel hadden gekregen om de nog levenden van de bezetting te redden, vernam ik ook. Te Luik aangekomen, werd ik in het paleis van de gouverneur der provincie geïnterneerd, samen met de kapitein en compagniechef Collard en mijn oppasser. De Duitse luitenant-generaal Kolewe, militair gouverneur van de stad, reikte mij in tegenwoordigheid van kapitein Collard en van de Duitse majoor B., die commandant van het garnizoen was, als teken van zijn achting een sabel over.

Met kapitein Collard en mijn oppasser, die mij niet verlaten hadden, werd ik eerst naar Keulen gebracht, onder geleide van de Duitse majoor, wiens beleefd en hartelijk optreden ik nooit zal vergeten. In Keulen aangekomen, werden wij in een hotel onder dak gebracht, om daar te wachten tot ons een andere plaats van bestemming zou worden aangeduid. Het hotel was zeer goed. Wij werden daar door een wachtpost voortdurend in het oog gehouden. De 23^e augustus bracht men ons naar de citadel van Maagdenburg.”

In verband met de belegering van Antwerpen wijdt de schrijver menige treffende bladzijde aan het verlaten van Mechelen, waar tijdens de beschieting nog slechts veertien burgers achterbleven, aan het zo zwaar geteisterde Lier en de zo gehavende Kerk van de H. Gomarus, aan het beleg, bombardement en overgave van Antwerpen. Dit alles heeft Binder van zeer nabij meegemaakt en een toekomstig geschiedschrijver zal zijn relaas niet mogen veronachtzamen.

Van bijzonder belang is zijn laatste hoofdstuk, waarin het werk der Duitse marine aan de zee kust beschreven wordt. Burgers worden daar slechts bij hoge uitzondering toegelaten, de berichten, die ons

vandaar bereiken, zijn zeer schaars, en daarom behoort dit gedeelte van Binders werk tot het meest interessante van zijn boek.

Dat talrijke onuitgegeven oorlogsfoto's het boek versieren, zegde ik reeds; de gezichten van Zeebrugge en de zee kust, van verwoeste steden als Diksmuide, zullen als documenten van deze oorlog blijvende waarde behouden.

Wij lezen in de Legerbode: De Belgische regering heeft vernomen dat het Nationaal Comité tot bevoorrading van België van de ministers van Spanje en van de Verenigde Staten te Brussel de stellige verzekering heeft ontvangen dat de Duitsers heel de oogst van het jaar ongeschonden voor de bevolking zouden laten. In deze voorwaarden heeft het Nationaal Comité, in overeenstemming met het Amerikaans Comité, de nodige maatregelen kunnen nemen die aan het land de aanvullende voorraden, welke het voor zijn onderhoud nodig heeft, zullen bezorgen.

Anderzijds heeft het Nationaal Comité een overeenkomst gesloten, waarvan het gevolg zal zijn de prijs van het brood van 48 op 45 centiemen per kilo te verminderen.

Maandag 30 augustus 1915 – avondeditie

Koning Albert der Belgen heeft aan de volgende militairen in zijn leger onderscheidingen toegekend:

Ridders van de Leopoldsorde: de sergeanten Bounameaux, J. Dethier, Vereycken, Istace, en de soldaat H. Piérard.

Het kruis van Sint-Joris der 4e klasse: de soldaat Louis.

De medaille van Sint-Joris der 1e klasse: sergeant L. Lamy.

De medaille van Sint-Joris der 2e klasse: sergeant Van der Donck.

De medaille van Sint-Joris der 3e klasse: de soldaten F. Fustin en L. Pierret.

De medaille van Sint-Joris der 4^e klasse: de soldaten Delrue, Dubois, Uyterhaegen en Maes.

Het militair ereteken der 2^e klasse: de korporaal G. Tavernier en de soldaat B. Berghmans.